

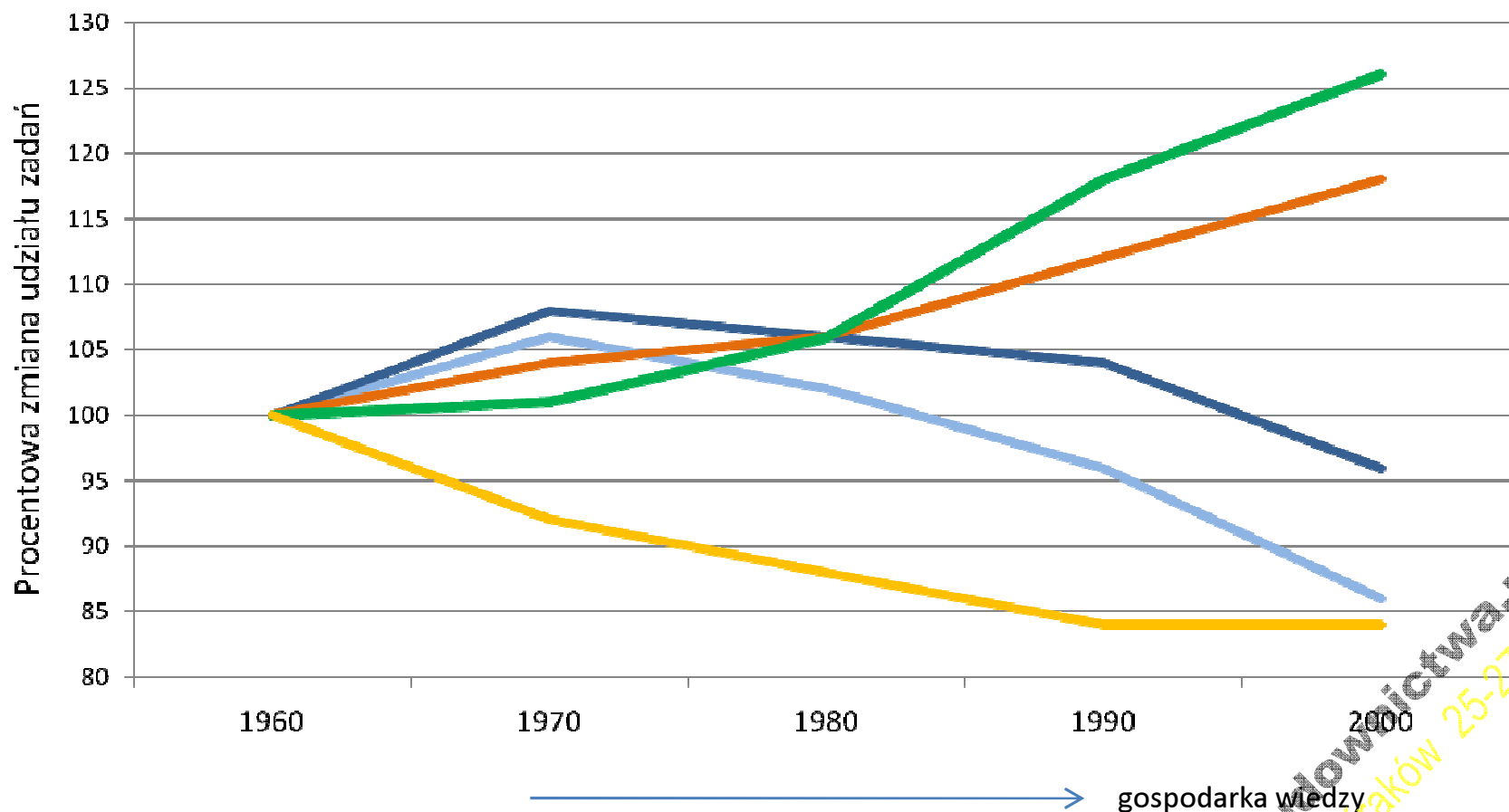
Miękkie kapitały a dobrobyt materialny – wyzwania dla Polski

Janusz Czapiński

Kraków 25.05.2011

www.dlabudownictwa.pl
3. Konferencja PMB, Kraków 25-27.05.2011

— Rutynowe poznawcze
 — Rutynowe manualne
 — Nierutynowe analityczne
— **Nierutynowe interaktywne**
 — Nierutynowe manualne

Źródło danych: Citizenship and Education in Twenty-eight Countries; The International Association for the Evaluation of Educational Achievement 1999/2000

Oczekiwane na rynku pracy w USA umiejętności pracowników ze względu na typ zadań w okresie 1960-2000

Kapitał ludzki odpowiada za efekt rywalizacji indywidualnej: im wyższy tym wyższa względna pozycja ekonomiczna jednostki w grupie; wzrost przeciętnego poziomu kapitału ludzkiego członków grupy zwiększa pośrednio (poprzez system podatków) dobrobyt materialny całej grupy; **molekularna ścieżka rozwoju.**

Kapitał społeczny odpowiada za efekt rywalizacji grupowej (konkurencyjność wspólnot miejskich, regionalnych, narodowych): im wyższy tym wyższa względna pozycja ekonomiczna wspólnoty; **wspólnotowa ścieżka rozwoju.**

Kapitał kreatywny jest odpowiedzialny głównie za konkurencyjność regionów i miast; obejmuje charakterystykę rynku pracy (udział pracowników twórczych w populacji zatrudnionych), lokalne czynniki sprzyjające osiedlaniu się na danym terenie ludzi utalentowanych i rozwojowi nowoczesnych technologii.

Kapitał intelektualny rozumiany jest zazwyczaj jako zasób przedsiębiorstwa. Jest zatem analizowany z punktu widzenia przewagi danego podmiotu gospodarczego na lokalnym lub globalnym rynku. Można jednak także poprzez agregowanie cech intelektualnych jednostek oraz naukowe osiągnięcia wspólnoty tworzyć regionalne i krajowe miary kapitału intelektualnego.

Ranking 19 krajów europejskich w zakresie wybranych cząstkowych wskaźników czterech miękkich kapitałów (porządek wg indeksu aktywności obywatelskiej)

Kraj	Kapitał ludzki		Kapitał intelektualny	Kapitał kreatywny	Kapitał społeczny		
	PISA 2009	Liczba lat nauki (WB, lata 90.)	Kapitał intelektualny wskaźnik ogólny ^a	Kapitał kreatywny wskaźnik ogólny ^b	Zaufanie	Indeks etyki korporacyjnej (GLOBE, 1996)	Indeks aktywności obywatelskiej ^c
Szwecja	14	2	8	2	2	6	1
Dania	8	5	7	3	1	1	2
Norwegia	9	1	10	6	3	3	3
Holandia	2	8	5	4	4	2	4
Austria	13	14	4	10	8	8	5
Belgia	4	10	9	7	11	9	6
Irlandia	10	12	16	8	7	10	7
Finlandia	1	4	3	1	5	4	8
Wielka Brytania	6	9	6	5	12	5	9
Niemcy	3	3	1	9	9	7	10
Francja	11	6	12	11	13	17	11
Słowenia	5	15	11	14	16	13	12
Hiszpania	17	18	14	12	6	12	13
Włochy	16	17	2	15	10	14	14
Portugalia	15	19	17	18	18	14	15
Grecja	18	13	18	13	14	15	16
Węgry	12	11	13	16	15	16	17
Polska	7	7	15	17	17	19	18
Rumunia	19	16	19	19	19	18	19

^a Iloraz inteligencji ((Lynn, Vanhanen, 2006), liczba patentów o zasięgu światowym (The Global Competitiveness Report 2010-2011) i liczba publikacji o zasięgu światowym w stosunku do liczby naukowców (European Commission, 2007)

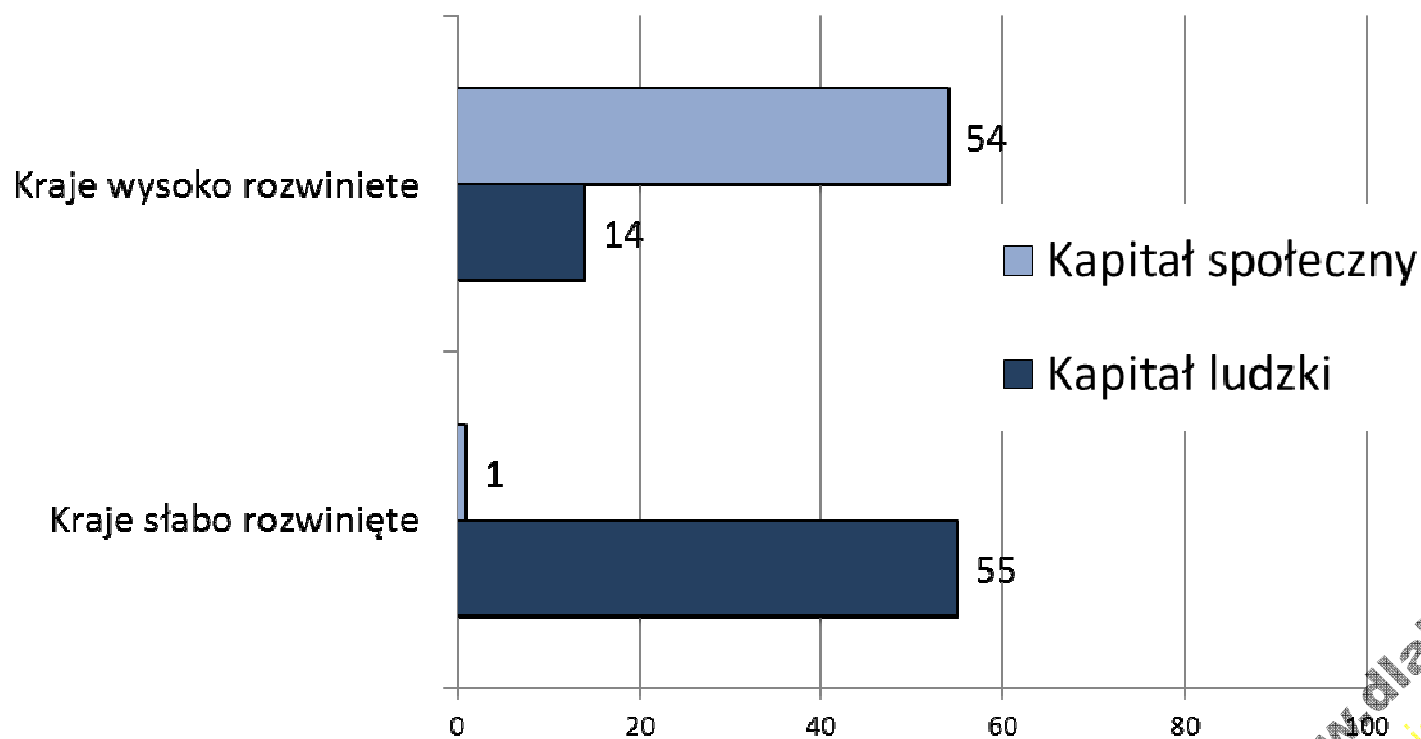
^b Wielkość klasy kreatywnej (ILO, 2009), liczba badaczy w stosunku do ogółu pracujących (European Commission, 2007) i nakłady na R&D (European Commission, 2007)

^c Aktywność w 12 typach dobrowolnych organizacji (Center for Democracy and Civil Society (.http://www.uscidsurvey.org/) raport z 20 września 2007)

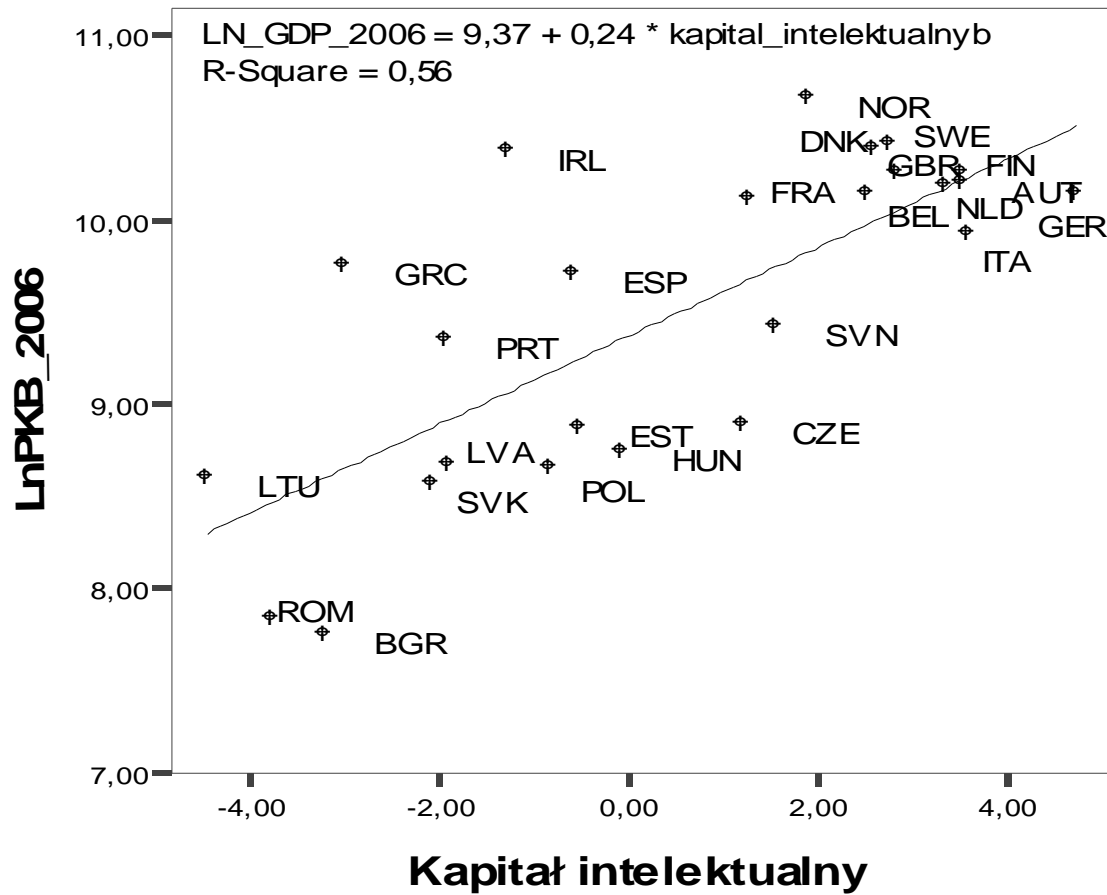
Kapitał ludzki jest pierwotną ścieżką rozwoju ekonomicznego wspólnoty; jest zatem szczególnie efektywny we wspólnotach słabiej rozwiniętych; kapitał społeczny decyduje o wzroście dobrobytu dopiero po osiągnięciu przez wspólnotę pewnego progu rozwoju generowanego przez kapitał ludzki. Zatem:

Kapitał ludzki jest decydującą przesłanką wzrostu dobrobytu krajów słabiej rozwiniętych, a kapitał społeczny jest decydującą przesłanką rozwoju ekonomicznego krajów wyżej rozwiniętych.

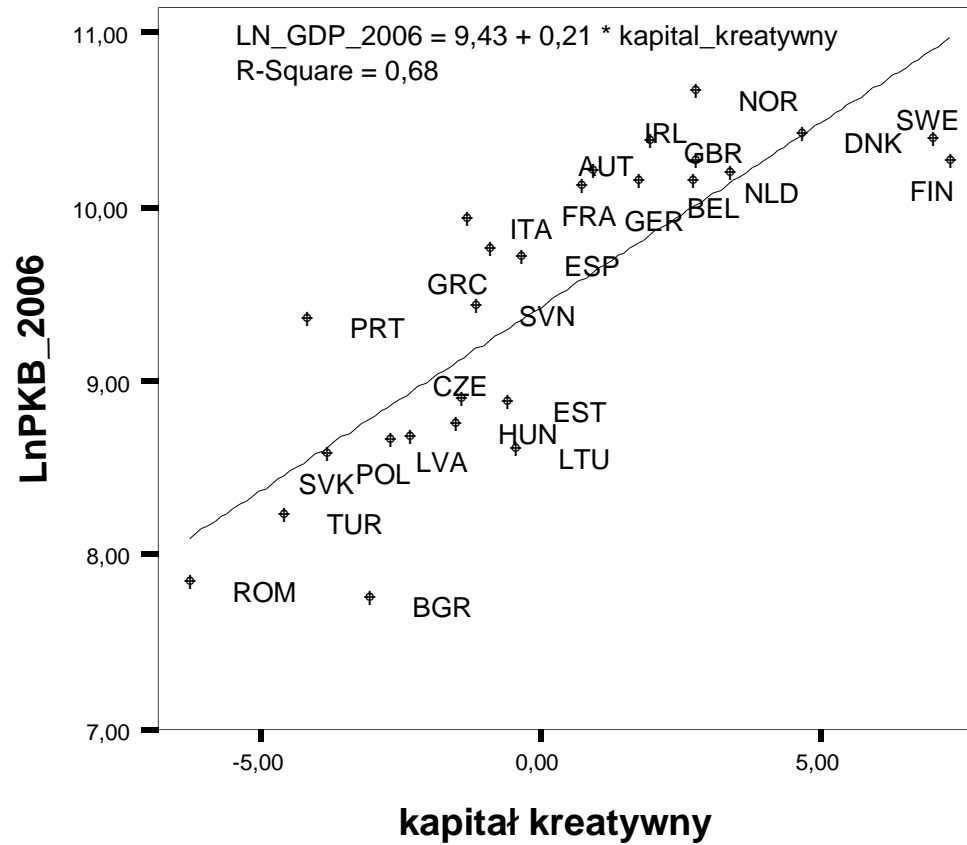
Znaczenie kapitału ludzkiego (wykształcenie w latach 90.) i kapitału społecznego (zaufanie w latach 90.) dla wyjaśnienia logarytmu wzrostu PKB per capita w latach 1995–2006 w grupie 36 wysoko rozwiniętych i 75 słabo rozwiniętych krajów (wg poziomu w 1995 r.)
procent wariacji wyjaśnionej przez dany kapitał

Regresja logarytmu PKB w 2006 r. na kapitał intelektualny w krajach europejskich

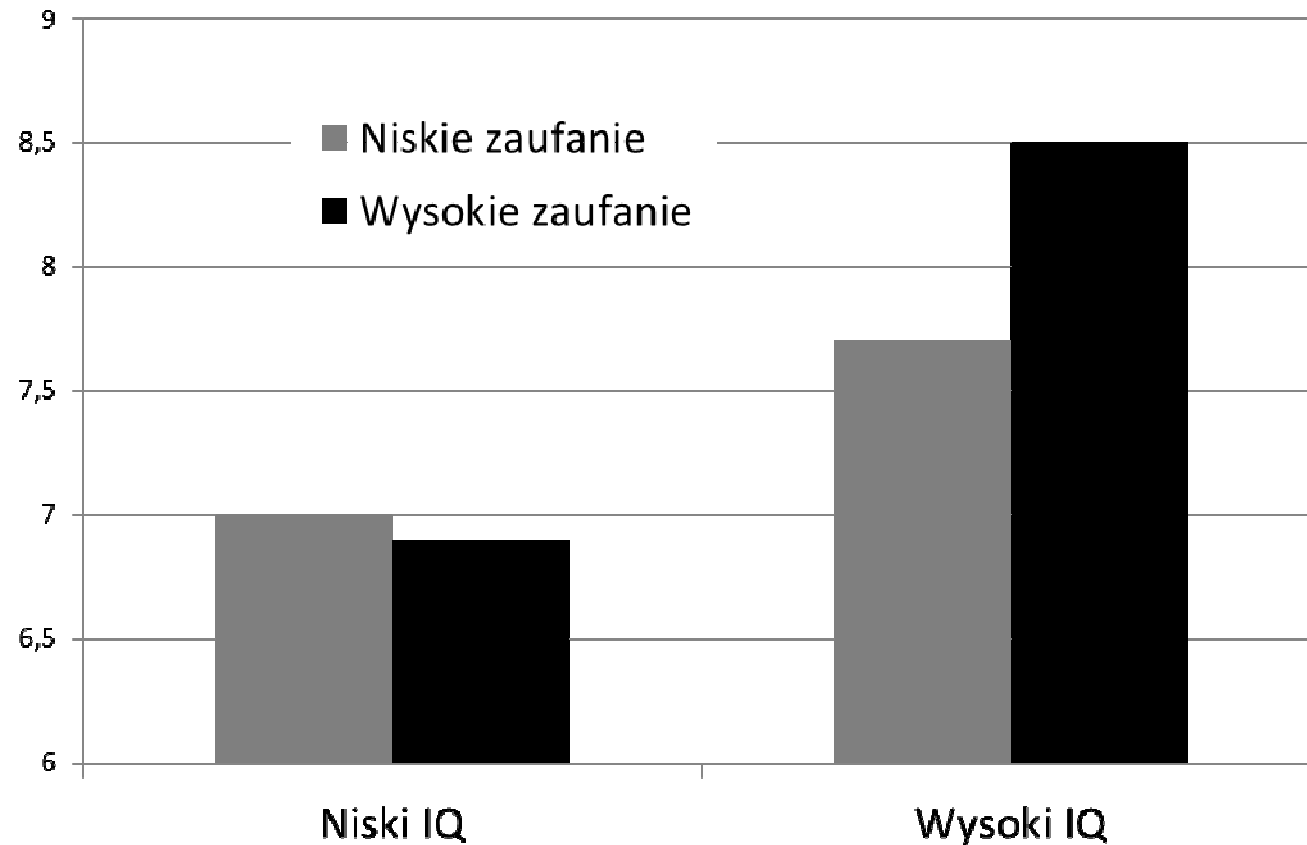

Regresja logarytmu PKB w 2006 r. na kapitał kreatywny w krajach europejskich

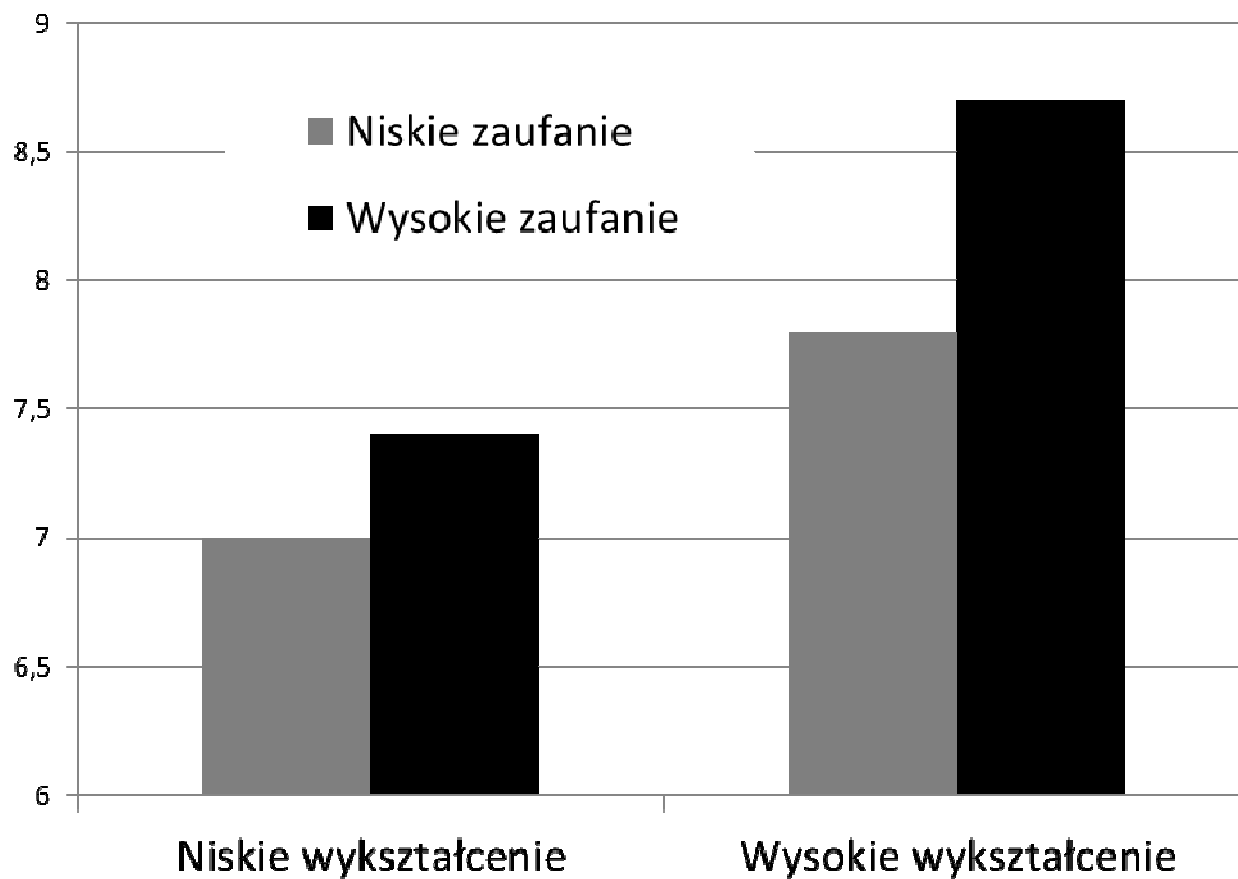

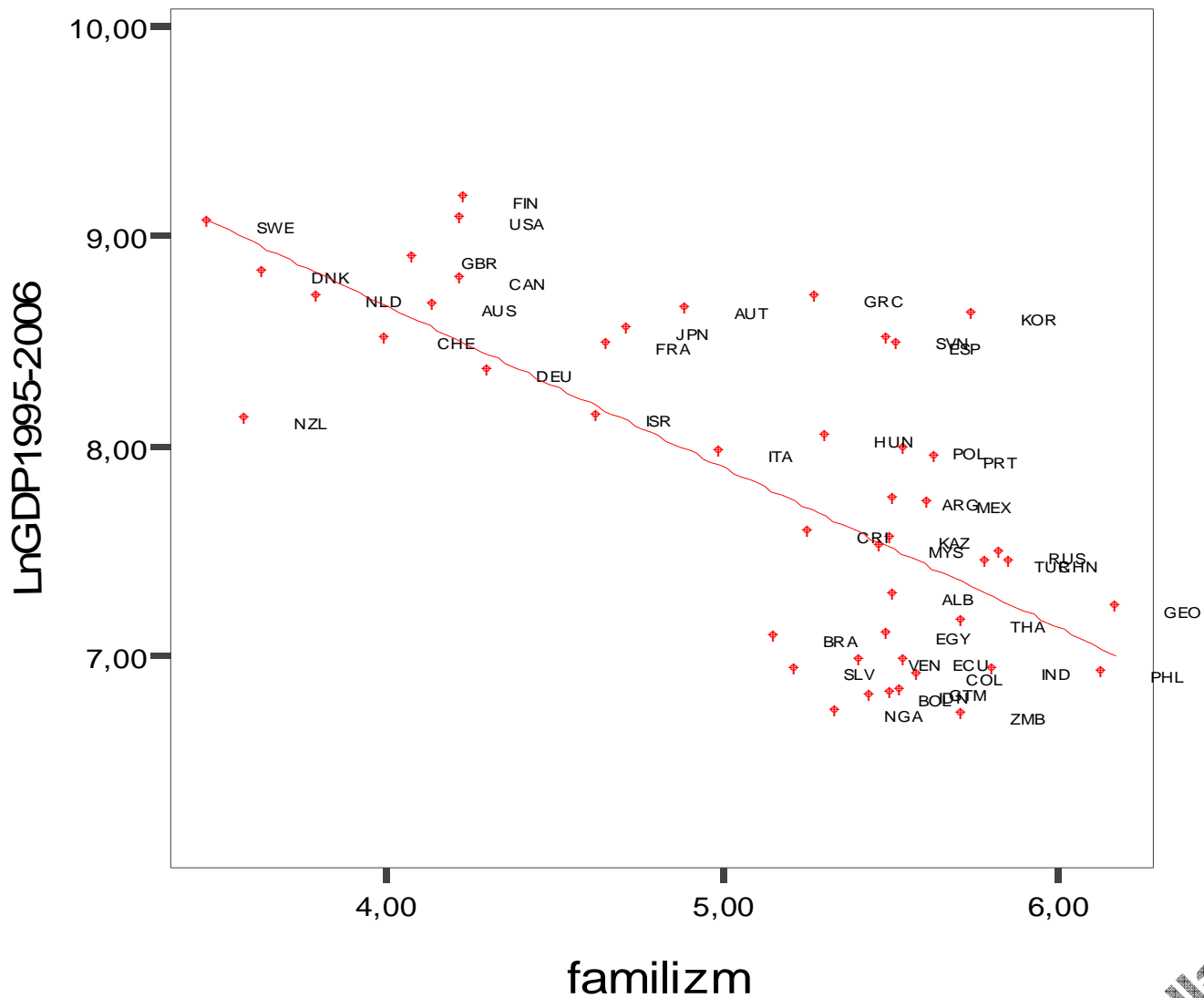

Efekt interakcji poziomu ilorazu inteligencji i uogólnionego zaufania w zakresie logarytmu wzrostu PKB w latach 1995-2006 w grupie 59 krajów

Efekt interakcji poziomu wykształcenia i uogólnionego zaufania w zakresie logarytmu wzrostu PKB w latach 1995-2006 w grupie 58 krajów

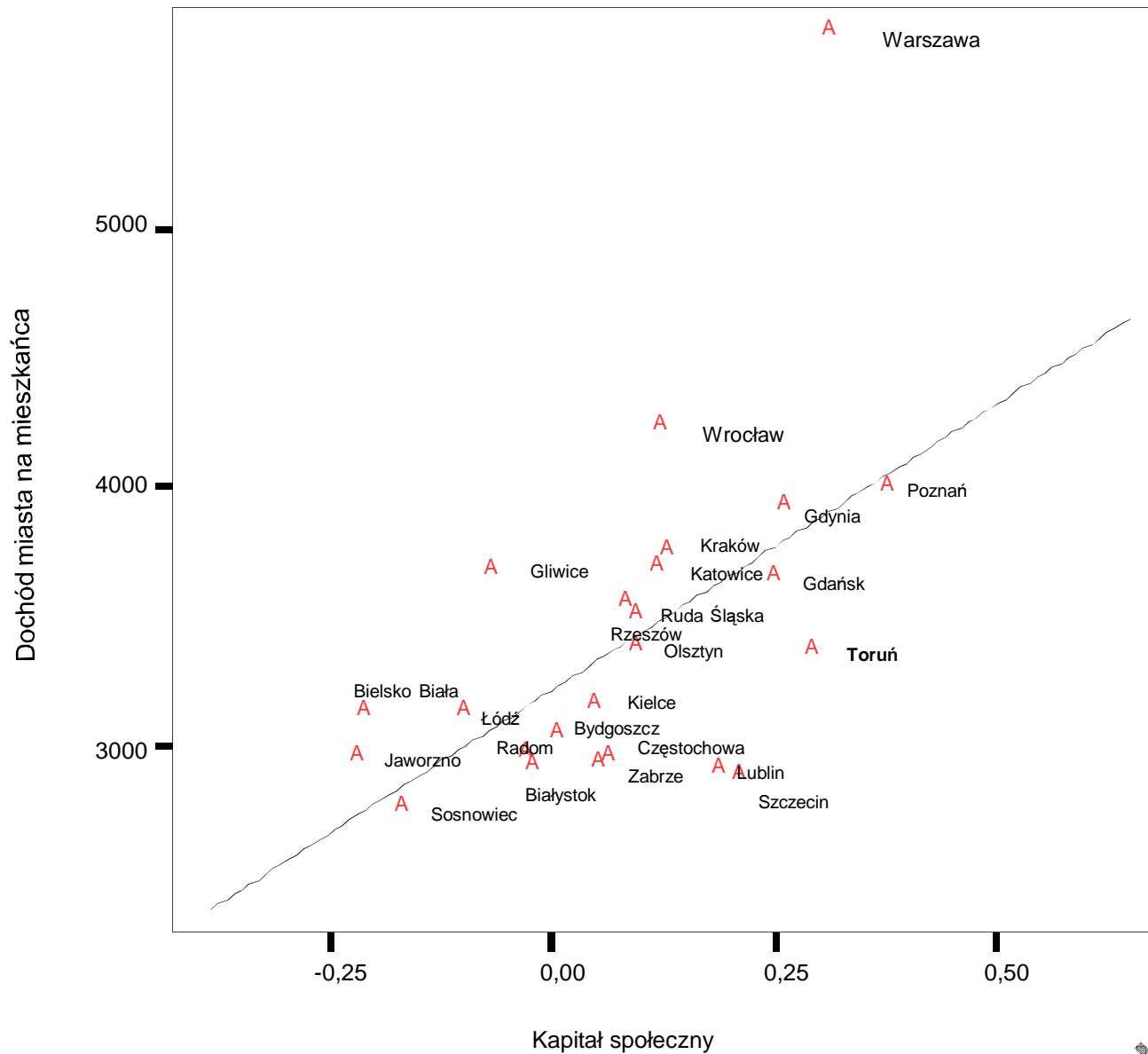

$R^2 = 0,51$

Związek między familizmem i zmianą logarytmu PKB per capita w latach 1995-2006 w 47 krajach

www.dlabudownictwa.pl
3. Konferencja PMB, Kraków 25-27.05.2011

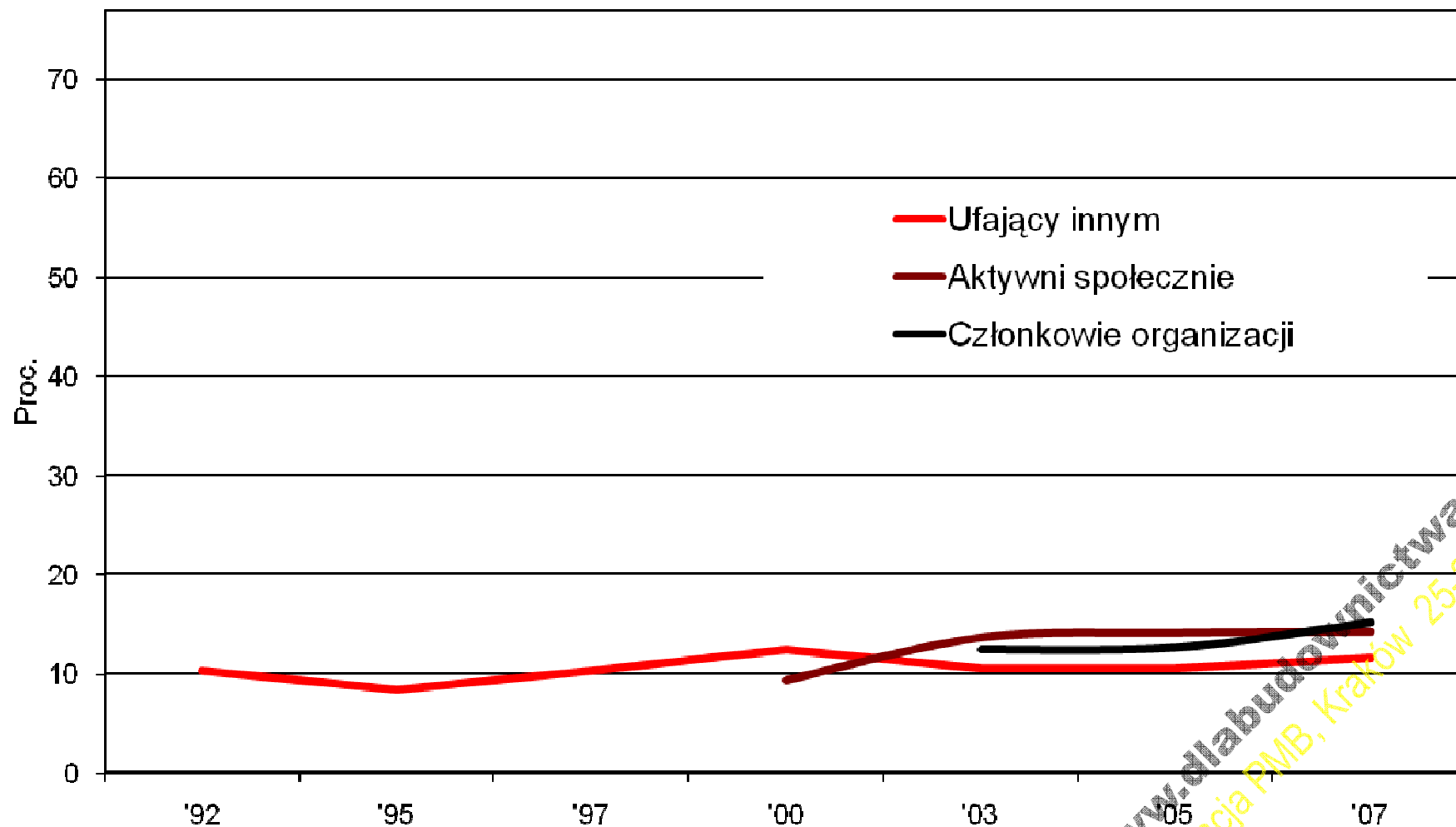

$R^2=0,31$ $p<0,01$

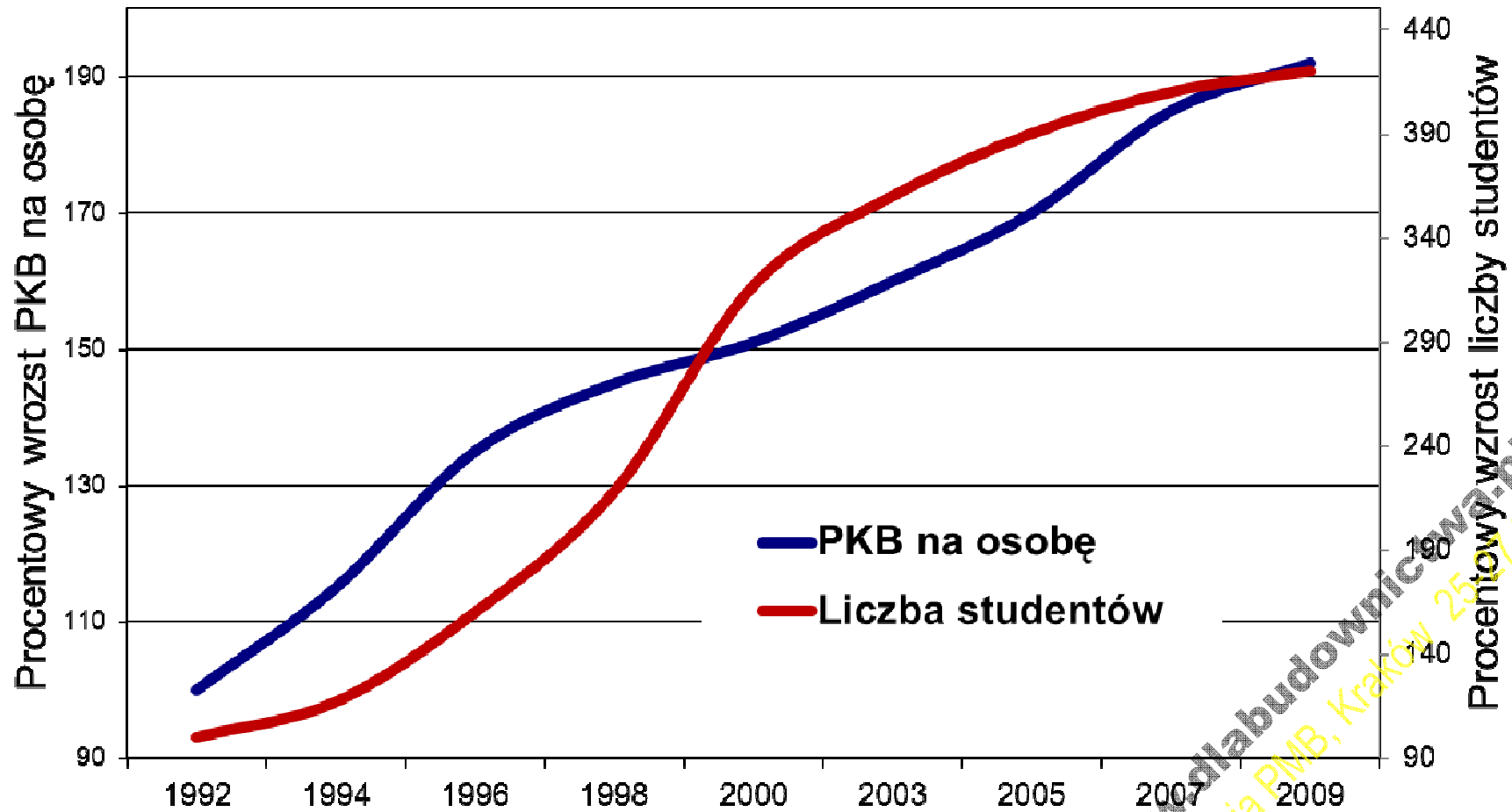
Dochód miasta na mieszkańca w 2007 r. a kapitał społeczny w 2009 r.

kapitał społeczny w III RP

Odsetek osób ufających innym ludziom, należących do co najmniej jednej organizacji i angażujących się w minionym roku w działania na rzecz społeczności lokalnej

Dzięki czemu się dotychczas rozwijaliśmy?

wnioski

Materialny dobrobyt wspólnoty po przekroczeniu pewnego progu zamożności zależy bardziej od kapitału społecznego niż kapitału ludzkiego

Rozwój ekonomiczny Polski, jako kraju ubogiego, zależał dotychczas przede wszystkim od kapitału ludzkiego, miał zatem charakter molekularny a nie wspólnotowy

Czy dalszy rozwój Polski po przekroczeniu progu krajów zamożnych jest możliwy przy obecnym poziomie kapitału społecznego?

Jaki jest próg rozwoju, przy którym kapitał społeczny zyskuje większe niż kapitał ludzki znaczenie jako przesłanka dalszego wzrostu dobrobytu?

Analiza empiryczna trendów w porównaniach międzynarodowych sugeruje, że progiem tym jest 8-10 tys. dolarów PKB per capita w dolarach z 2000 r. Polska przy wzroście średnio rocznie 2,5-3 proc. osiągnie ten próg za 8-10 lat. Jeśli w tym okresie nie wzrośnie w naszym kraju poziom kapitału społecznego, dalszy rozwój gospodarczy Polski zostanie zahamowany lub znacznie spowolniony niezależnie od stopnia inwestycji w kapitał ludzki.

Gdzie budować kapitał społeczny?

Szkoła

Administracja publiczna

Firmy

Kościół?

Szkoła

1. Wolontariat
2. Praca zespołowa
3. Projekty realizowane poza szkołą

Administracja publiczna

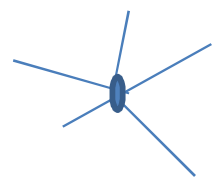
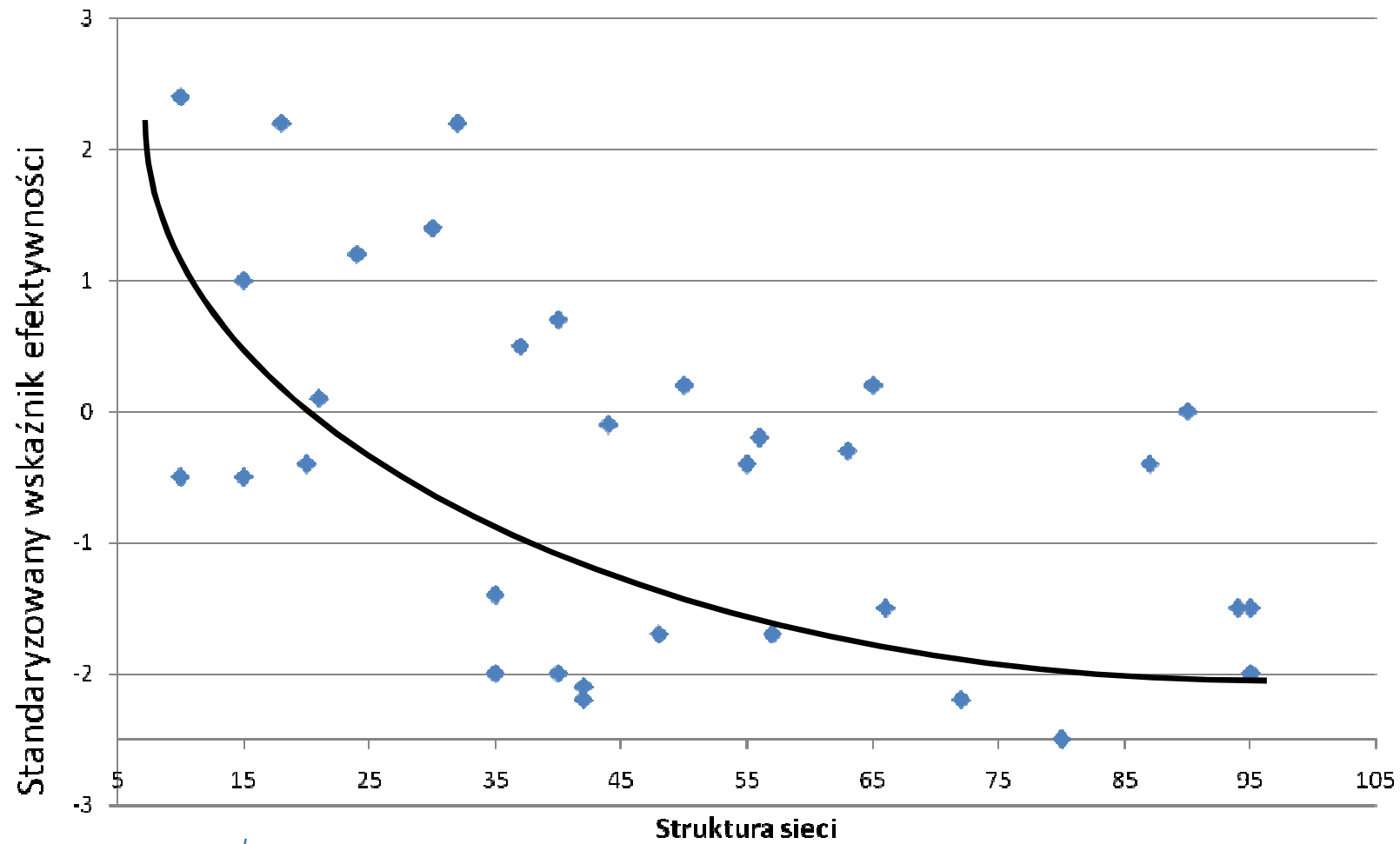
1. Korupcja

2. Oświadczenia zamiast zaświadczeń

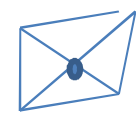
3. Koterie, nepotyzm i konflikty interesów

Firma

- 1.Silosy
- 2.Generator zasobów
- 3.Brokerzy

dużo -----STRUKTURALNE LUKI -----mało

Znaczenie brokerów dla efektywności firm twórczych

Źródło: Ronald S. Burt, Structural holes versus network closure as social capital, 2005

www.dlabudownictwa.pl
 3. Konferencja PMB, Kraków 25-27.05.2011